

חקת בלק (318)

חקת

מדוע נחשבת מצות פרה אדומה כ'חקה' על אף טעמו של רבי משה הדרשן?
 זאת חקת התורה (יט. ב)
 יש להבין, מדוע אמרו חז"ל שעל מצות פרה אדומה אמר שלמה המלך "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני", הרי כבר הביא רש"י טעם לכך בשם רבי משה הדרשן, שמצות פרה אדומה באה כדי לכפר על חטא העגל? תירץ ה'חנוכת התורה': כיון שטעם זה יכול להאמר רק לאחר חטא העגל, ובני ישראל הצטוו במצות פרה אדומה קודם לכן, במרה, לא ניתן היה לאומרו בשעה שנאמרה פרשת פרה אדומה, לכן אמר שלמה: "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני". הוסיף על כך רבי יהודה אסאד: אפשר שלכן לשון הכתוב: "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני", כיון שבתחילה אף שלמה רצה לומר בחכמתו את טעמו של רבי משה הדרשן, שמצות פרה אדומה באה כדי לכפר על חטא העגל אף לבסוף נמנע מלומר כן כיון ש"היא רחוקה ממני", חטא העגל רחוק מהזמן שבו נצטוו בני ישראל על פרה אדומה, וא"כ, כיצד יתכן שזהו טעמו?
ספר "ומתוך האור"

על פן יאמרו המשלים באו חשבון (כא. כז)
 דרשו רבותינו "באו חשבון", באו ונחשב חשבונו של עולם. שאל ה"חפץ חיים" מהו כוונת חז"ל "חשבונו של עולם", מהו לשון 'של עולם'. אלא ביאר: ידוע שעולם מבטא לפעמים לשום נצחיות עמו שנאמר "ה' ימלוך לעולם ועד". והנה אחד מתכסיסי היצר ללכוד את האדם בתאות העולם הזה, ע"י שמכניס לו הרהורים, מה לך לחשוב על העולם הבא, תסתכל רק על מה שלפניך ואל תדאג כלל על העתיד. ומה התשובה לפתוי זה? אם היה העולם הבא מאה שנה או אלף שנים, היה עוד אפשר לחשוב להחליף בין העולמות, להנות מהעולם הזה ולהתעלם מהעולם הבא, אבל לא כן הדבר, עולם הבא הוא לעולם ועד, דבר שאין לו לא גבול, לא תכלית ולא סוף. ואיך נחליף עולם זמני בעולם דהוא קיים לעולם ועד. וזהו שאמרו: 'בואו ונחשב חשבונו של עולם', הפסד מצוה שהוא רק לזמן מועט, נגד שכרה שהוא נצח, ושכר עבירה כנגד הפסדה שהוא נצח

ספר "אוצרות התורה"

בלק

אָשֶׁר תְּבָרַךְ מְבָרֵךְ וְאֲשֶׁר תֵּאָר יוֹאֵר (כב.ו)
 יש לרדק, מדוע בתחילה כתוב: "אָשֶׁר תְּבָרַךְ מְבָרֵךְ", כבר מבורך הוא, ואילו ב"וְאֲשֶׁר תֵּאָר יוֹאֵר", בלשון עתיד? ויובן על פי ה"אור החיים הקדוש", ששאל: מה כוח היה בבלעם לברך? בשלמא קללותיו היו מתגשמות, באשר היה רע עין. ועוד שיודע היה לכוון לאותו רגע שהקב"ה זועם בו, ושולטת הנהגת מידת הדין. אבל מה הקשר לברכות? ותירץ, וז"ל: ונראה, כי לעולם ברכת בלעם כברכת חמור. אלא שהרשע היה מערים, כשהיה רואה באיצטגנינות שפלוני יעלה לגדולה, וכדומה, היה עושה שמברכו. וכשבא הדבר ומתברך, חושב שברכתו של בלעם גרמה. ולא כן הוא, אלא מזלו גרם. וכמו כן עשה עם בלק, שראה בכוכבו שעתיד למלוך במואב וברכו בדבר עצמו, לרמותו כי הוא הסובב. מעתה יתכן שהתורה רמזה זאת בדיוק הכתוב: "אָשֶׁר תְּבָרַךְ מְבָרֵךְ", כבר מבורך הוא, ולא אתה גרמת, אבל "וְאֲשֶׁר תֵּאָר יוֹאֵר", יואר בקללתך.

ספר "מעין השבוע"

חובת ההתכוונות

יִפְתַּח ה' אֶת פִּי הָאֲתוֹן (כב. כח)
 כתב "רבינו בחיי", היה ראוי בלעם שיתמה בפלא הגדול הזה של דבור האתון, ושירעיש מן הנס המיוחד והמבהיל את כל ההולכים עמו בדרך, והיה לו לחשוב ולהתבונן, כי מאת ה' היתה זאת, לסכל עצתו ולהשיב חכמתו אחור, אבל מתוך אכזריותו ורוע טבעו, ומרוב

וְכַפֵּס הָאֵסֹף אֶת אִפְרַיִם הַפְּרָה אֶת בְּגָדָיו (יט. י)
 לכאורה תיבת 'את' מיותרת, וביותר: להלן כתיב (פסוק ז) "וּכְבַּס בְּגָדָיו הַכְּהֵן", ולא כתוב וכבס את בגדיו. והנה מצינו (ב"ק מא:): שדרשו מתיבת 'את', לרבות הטפל לבשרו. ויש לומר דגם כאן באו לרבות, שהטפל לבגדיו של האוסף גם כן נטמא, וכגון טבעות המחוברות לנוי בבגדיו, הרי זה טפל לבגדיו וטמא. ובוזה גם מיושב מדוע להלן גבי וכבס בגדיו הכהן לא כתוב 'את'. כי הרי הכהן השורף את הפרה לבש רק ד' בגדי לבן ולא יותר, ולבגדים אלו לא היה שום דבר מחובר, משום יתור בגדים, וממילא כלפיו אין צריך לכתוב 'את'
ספר "שבוענו מטובך" מאת הרב קניבסקי זצ"ל

וּתְמַת שֵׁם מְרִים וְתִקְבַּר שֵׁם (א. כ.)

מלמד שכלו מתי מדבר? מה פשוטם של הדברים אלה? ברם, הרי אמרו חכמינו שבימי היות בני ישראל במדבר היו חופרים להם קברים בכל תשעה באב ולנים בתוכה, ולמחר היו מהם נשואים מתיים ומהם קמים וחוזרים לבתיהם. כך היו נוהגים עד אשר מתו כל אנשי דור המרגלים, אשר נגזר עליהם למות במדבר. יוצא איפא שבמדבר היתה תמיד הקבורה קודמת למיתה. וכיון שנאמר כאן תחילה 'וּתְמַת' ואחר כך 'וְתִקְבַּר', הרי מכאן ראייה שכבר כלו מתי מדבר ולא היו עוד מקדימים קבורה למיתה
ספר "מעינה של תורה"

ולפיקך פתח הכתוב בברכה: "מה טבו אהליך יעקב", שאין פתחיהם מכוונים היינו שבכל אהל ואהל מתפלל כל שבט ושבט את תפילתו בנוסח שלו ובכל זאת כל תפילותיהם מתקבלות. ולפיקך קבעו לומר פסוק זה בפתח תפילת השחר.

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

הלכה: שינוי מקום בקידוש: מי שקידש בביתו ולאחר קידוש יצא מן הבית וחזר, האם גם בקידוש אומרים שזהו 'שינוי מקום', ויצטרך לקדש שוב?

המשנ"ב (סי רעג סקי"ב) מביא בשם שיירי כנסת הגדולה שאין לחזור ולקדש כיון שהקידוש היה במקום סעודה. ובביאור הלכה (ד"ה לאלתר) הביא את דברי המ"א שחולק וסובר שנחשב שינוי מקום ויחזור ויקדש. ולענין הלכה מכריע הביאור הלכה שיש להיזהר בזה שלא לצאת מהבית, אולם אם יצא לא יקדש שוב. ועוד יש לדעת כי אם השאיר בבית מקצת אנשים, אין לחוש לשינוי מקום.

ספר "הליכות שבת" מאת רב אופיר מלכה שליט"א

פתגם: המביט לחטאי עצמו לא יראה את של זולתו
ספר "שמחלה"

חקירה: דמאי

רבנו תקנו שצריך לחשוש שהוא טבל מדאורייתא, או שהוא דין טבל רק מדרבנן, כמו בעציץ אינו נקוב. (קובץ הערות עה-ו)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוה, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוה, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'רלי בן ג'ולייט אסתר. אמיל חיים בן עזו עזיזה, לינה רחל בת מיה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים.

חפצו ללכת לקח הענין בדרך תמות, ולכך השיב כאדם המדבר עם חברו כי התעללתי בי. הקשה רבי ישראל סלנטר זצ"ל: הן ענינו הרואות שאנשים המעסקים בקבורה, אינם בהכרח בעלי מדרגות גבוהות ביראת שמים, על אף שאחת מהעצות לאדם להכניע את יצרו, היא להזכיר לו יום המיתה? והשיב על פי היסוד זה של בלעם עם אתונו, שלמרות הנס גלוי שניצב למול עיניו בפתיחת פי האתון, לא התעורר לחזור מעצתו הרעה, והמשיך בדרכו לקלל את ישראל. וביאר, שאדם שאינו מתבונן במה שרואה לנגד עיניו, נשאר באותה דרגה, ולא יצליח להתקדם בסולם העולה בית ה'.

ספר "להתענג בתענוגים"

על האדם להתבונן בכל עת, כפי שהיא "מה פעל א-ל" פֶּעַל יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וְלְיִשְׂרָאֵל מֶה פֶּעַל אֱ-ל (כג. כג)

על האדם לערוך תמיד חשבון נפשו, בין אם העת הוא לא טוב אצלו, שצריך הוא להתבונן ולומר: מה זה ועל מה זה שהקב"ה מענישני, הלא דבר הוא, ובודאי חוטא אני, ויתן לשוב בתשובה, ובין אם העת טוב לו, יאמר גם כן: מה זה שבקב"ה נותן לי כל טוב, הלא יודע אנכי מרת נפשי שחטאתי הרבה, ואולי ח"ו הוא לרעתי, על דרך: "ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו" (דברים ז. יז). וזהו שמרמז הכתוב: "פֶּעַת", היינו איזו 'עת' שתהיה לאדם, אם טוב אם לא ח"ו, בין כך ובין כך: "יֵאָמֵר לְיַעֲקֹב וְלְיִשְׂרָאֵל מֶה פֶּעַל אֱ-ל", יתבונן ויאמר, מה פעל בזה השי"ת ומה רוצה ממני, ועיל ידי זה יהיה תמיד בתשובה.

ספר "עלים לתרופה"

וְנָאֵם הַגִּבּוֹר שְׁתֵּם הָעַיִן (כד. ג)

חכמינו מפרשים שהיה בלעם סומא באחת מעיניו. הכוונה שבדבר היא: שהרי אדם צריך לשתי עינים, למען יראה באחת את גדלות הבורא, ובשניה יראה את שפלותו ואפסותו שלו. בלעם ידע את גדלות הבורא, כפי שאמר הכתוב: ויודע דעת עליון, אבל לא ראה את שפלות עצמו והיה גבה רוח, ממילא הריהו בגדר סומא באחת בעיניו.

ספר "מענינה של תורה"

מה טבו אהליך יעקב משפנתיה ישראל (כד. ה)

על שראה פתחיהם שאינן מכוונין זה מול זה (רש"י). פסוק זה נאמר מידי בוקר בפתח תפילת שחרית: "מה טבו אהליך יעקב משפנתיה ישראל". ולכאורה, לפי פירוש רש"י שמשמעה של ברכה זו, על שראה שאין פתחיהם מכוונין זה מול זה, תמוה מה שייכות יש לברכה זו לתפילה? יש לומר: מובא בשם הארי ז"ל: שיש י"ב שערים במרום כנגד י"ב שבטי י-ה, ולכל שבט ושבט השער המיוחד אשר דרכו נכנסת תפילתו על פי הנוסח שלה. על זאת אומר הכתוב: "וַיֵּרָא אֶת יִשְׂרָאֵל שָׁכֵן לְשֹׁבְטָיו" (כד. ב), שלכל שבט ושבט שער משלו,

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr